

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VIII. Idem a Livon. Episcopo, & eis, qui cum ipso sunt, fratribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

roli, cap. 2. ibi: *Falsos verò presbyteros vel adulteros, vel fornicatores, diaconos, & clericos de peniis Ecclesiarum abstulimus, & degradavimus, & ad penitentiam coegimus.* Probant, & illustrent *Hollensis in summa hujus tituli, num. 55. Lantmeter lib. 2. de veteri clerico, cap. 93. Majolus lib. 3. de irregul. cap. 2. num. 6. Cironius ad hunc tit. Mendoza lib. 3. Concil. Illiber. cap. 76. Nec contrarium probatur in cap. final. 30. dist. cap. final. 30. dist. cap. alienum, 50. dist. cap. si quis sacerdos 30. quæst. 1.*

cap. sacerdos 2. de penit. dist. 6. ubi docetur sacerdotes non debere publicè penitere, sicut laici; nam publica penitentia, de qua in illis iuribus agitur, accipitur pro solenni, non verò pro publica, ut post alios docuit D. Joannes Orator de irregul. ex penit. publica, excursu 4. num. 8.

d. Oppressis.) Quo casu parentibus penitentia imponitur in Concil. Tolet. 3. can. 17. Wormac. can. 35. Illerenti can. 2. & Tribur. cujus verba retuli in cap. 3. de his, qui filoccid.

CAPUT VIII.

Idem a Livon. Episcopo, & eis, qui cum ipso sunt, fratribus.

DEus, qui Ecclesiam suam. *Et infra:* Ceterum cum penitentia non tam secundum quantitatem excessus, quam penitentis contritionem, & discreti sacerdotis sit arbitrium moderanda, pensatâ qualitate personæ super fornicatione, adulterio, homicidio, & aliis criminibus, consideratis b circumstantiis omnibus, & præsertim novitate Livonien. Ecclesiæ, competentem penitentiam delinquentibus imponatis, prout saluti eorum videritis expedire. Apostoli autem vestigis inhaerentes, dicentis, ut prædiximus: Lac dedi vobis potum, non escam; paulatim eos instruat in fide, confessionis formam, c Orationem Dominicam, & Symbolum ipsos sollicitè edocentes. Interim tamen corporis & sanguinis Domini sacramentum d renatus fonte baptismatis, consuetis e festivitibus, & in mortis articulo tribuat.

NOTÆ.

I.

I *Joanien. s.)* Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 1. & in cap. Deus, de vita & honestate cleric. ubi extat prior pars hujus textus ut jam notavi.

2.

b *Circumstantiis.)* Consonant textus in cap. consideret, de penit. dist. 5. cap. omnis, hoc tit. Concil. Trullan. can. 102. Trident. sess. 14. cap. 5. Wormac. sub Hadriano II. can. 25. Et licet circumstantias aliter accipiant Rhetores, eas enumerantes quasi sedes, & causas, quibus argumenta deprobant; aliter tamen eas accipiunt Consulti, qui eas considerant ad dignoscendum ex illis malitiam, aut bonitatem humanorum actuum, s. aut facta 16. & per tot ff. de penit. extat in cap. aut facta 19. de penit. dist. 1. notant Decianus lib. 9. tract. crimin. cap. 34. num. 4. & Theologi cum D. Thoma in 4. dist. 16. & in 1. 2. quæst. 7. ubi Vasquez 1. tom. disput. 1. cap. 1. num. 3. docet ex circumstantiis humanorum actuum malitiam, aut bonitatem augeri, vel diminui: nam circumstantia est actus humanus, qui illum circumstat, quasi extrinsecus contingens extra substantiam actus. Sayrus in clavi Regia lib. 2. cap. 3. n. 1. ac per consequens peccati circumstantia erit quodam accidens ipsius peccati, non autem substantiæ illius simpliciter consideratæ. Et quamvis aliquando evenire possit, ut circumstantia in casu augeat malitiam actionis, ut hæc non esset mala, nisi propter circumstantiam, qualis est duplicatus esus, sed alioquin moderatus, in die jejunii, vel acceptus ad fortius hominem occidendum, Fagundes ad 2. Eccles. præcep. lib. 1. cap. 1. num. 1. aliquando tamen etiam efficere potest circumstantia, ut mutetur species peccati. Trident. sess. 14. cap. 5. quo casu non mutatur essentialiter species peccati; non enim circumstantia mutat physicam substantiam actus in genere naturæ, sed accidentaliter in genere moris, Vasquez ubi supra, num. 2. Layman tom. 1. tract. 2. cap. 8. num. 2. Aravio in 1. 2.

quæst. 18. art. 3. quæ humanorum actuum circumstantiæ, ex quibus augeri, minuive potest peccatum, vel illi nova species addi, proveniunt, & considerari solent, aut respectu ipsius actionis, aut respectu agentis principalis, aut ratione loci, aut ratione instrumenti, hoc est quibus auxiliis quis fecerit; aut ratione causæ finalis, id est cur fecerit, aut denique ratione temporis, ut satis colligitur ex cap. occidit 23. quæst. 3. quas omnes comprehendunt Theologi Moralistæ sequenti versu:

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

Quas dictiones sigillatim explicant Theologi in 4. dist. 16. & 17. & Moralistæ de penitentia scribentes.

c *Orationem Dominicam.)* Unde olim catechumenis feria 2. hebdomadæ sanctæ oratio Dominica illis exponebatur, ut ipsi eam discerent, & recitarent in Sabbatho Paschæ. Fortunatus lib. 1. de eccles. offic. cap. 8. ibi: *Eadem die percipiunt Orationem Dominicam, & Symbolum ad reddendum in Sabbatho sancto Paschæ.* D. Augustinus homil. 42. ibi: *Ad octo autem dies ab hodierno die reddunt vestis hanc orationem quam hodie accepistis.* Albin. Flaccus lib. 1. de divin. officiis, cap. de Sabbatho sancto Paschæ, adiciens hoc a sancto Gregorio institutum fuisse, ait: *Post hæc ponit manus super capita eorum, & dicit orationem ad catechumenum faciendum: hic juxta sanctum Gregorium reddunt Symbolum, aut Orationem Dominicam, aut patroni proprii.* Illustrat Vicecomes lib. 3. de ritibus Baptismi, lib. 3. cap. 16.

d *Renatus.)* Olim etiam baptizati, tam adulti, quam infantes, statim post baptismum Eucharistiam accipiebant D. Clemens lib. 1. constit. Apost. epist. 3. ibi: *Baptizetur autem unusquisque in aquis perennibus nomine trine beatitudinis super se invocato per unctus primò oleo per orationem sanctificato, ut ita demum per hæc consecratus possit per capere de sanctis.* Ubi per sanctum intelligi Eucharistiam probat

probat Vicecomes lib. 5. de ritibus Baptismi, cap. 34. & expressius D. Dionysius de ecclesiast. hierarch. cap. de baptismo, ibi: Ducunt ad hierarcham: is cum virum unguento quod maxime divinos efficit, insignivit, Eucharistiæq. vim maximam habet perfectiende, sanctitatis participem esse pronunciat. Severus Alexandrinus de baptismo, ibi: Elevant baptizatos ad altare, eisque dant Mysteria, Eucharistiam, & fertis coronat eos sacerdos. Hugo Victorinus lib. 1. de sacram. cap. 20. ibi: Exinde datur baptizato ve-

stis candi lasad ultimum datur cereus ardens: omnibus iis novus homo in utero matris Ecclesia inchoatur, provehitur, consummatur, & universitati Ecclesie aggregatur. Illustrant Vicecomes d. c. 24. c. duob. sequentibus, Briffonius in l. die Dominico, C. de spectac. e Festivitatibus. Videlicet in tribus festivitatibus Paschalibus, & feria 5. Cœnæ Domini, cap. si non frequentius, cap. in corona, de consec. dist. 2. Concil. Aquisgran. can. 22. Illustrat Mendoza lib. 1. Concil. Illiber. cap. 6. ubi etiam id notavi.

CAPUT IX.

Idem E. tit. sancti Laurent. in Lucina presbytero ^a Card. Ap. Sed. Legato.

Officij: Et infra: Significasti nobis præterea, quandam mulierem in pœnitentiâ fuisse confessam, quod timens, ne viri possessio devolveretur ad alios, inducta cujusdam consilio veneficæ mulieris, quarundam herbarum quotidie succum portabat, & sic ejus venter intumuit, & inde gravidam se ostendens, tandem sibi partum supposuit alienum; timensque maritum, non vult illud facinus ipsi detegere, qui prolem credit sine dubitatione qualibet esse suam. Quoniam igitur per nostras postulas literas edoceri, utrum ei hac fraude durante sit pœnitentiâ injungenda? inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod sicut mulieri, quæ ignorante marito de adulterio prolem suscepit, quamvis id viro suo timeat confiteri, non est pœnitentiâ deneganda; ita neque illi debet pœnitentiâ denegari, maxime si per alios, intelligas ^b alienos, ad quos timeat possessionem viri devolvi; sed competens satisfactio per discretum sacerdotem ei debet injungi.

NOTÆ.

- ^a Cardinali.] Ita etiam legitur in cap. 2. hoc tit. in 3. collect. & in cap. officij, de elect. cap. officij de testam. ubi extant aliæ partes hujus decretalis, ubi jam notavi.
- ^b Alienos.] Ut alienus pro alio in l. 3. de rei vindic. & alius pro alieno in l. famosis 7. ff. ad leg. Jul. majest. ex D. Augustino, & Plauto illustravit Cujacius lib. 22. Digest. Jul. in l. 5. ff. de novi oper. nunc.

cap. 18. quest. 4. ideo mulier, quæ partum supposuit, aut ex adulterio filium procreavit, non tenetur marito id revelare cum aperto periculo vitæ, & jactura honoris, ut probant Covar. in regula peccatum, 1. par. de R. I. in 6. Sylvester in summa, verbo Adulterium, quest. 31. Sotus de iustitia lib. 4. quest. 7. art. 2. Balboa in cap. 1. de except. num. 41. Fornerius lib. 6. rer. quotid. cap. 16. Diana part. 11. tract. 2. resol. 33. & tract. 6. resol. 5. qui varios casus forenses, & quotidianos resolvit, etsi dissentiat Mancinus lib. 2. genial. cap. 116. Unde rectè decrevit Innocent. III. in præfenti audiendam esse confessionem illius mulieris, quæ partum supposuit, vel adulterium perpetravit, & non vult id detegere marito, etsi agnoscat partum suppositum, vel filium adulterinum ad ejus hæreditatem vocari.

COMMENTARIUM.

- ² Cum nemo teneatur se prodere cum vitæ aut famæ jactura, & detrimento, ut probant Gihalinus de censur. disquisit. 2. q. 5. confect. 6. Bronchorst cent. 2. assert. 60. Prado tom. 2. Theolog. Mor.

CAPUT X.

Idem ^a Palentin. & ^b Burgen. Episcopis, & Abbati de Morismundo Cisterciens. Ordinis.

NOva quædam nuper, de quibus miramur non modicum, nostris sunt auribus intimata, quod Abbatissæ videlicet in Burgen. & Palentin. diocesis constitutæ moniales proprias ^c benedicunt, ipsarumque ^d confessiones criminalium audiunt, & legentes Evangelium præsumunt publicè prædicare. Cum igitur id absonum sit pariter, & absurdum, nec à nobis aliquatenus sustinendum: discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus ne id de cætero fiat, auctoritate curetis Apostolica firmiter inhibere. Quia licet Beatissima Virgo ^e Maria dignior & excellentior fuerit Apostolis universis, non tamen illi, sed istis Dominus claves regni cælorum commisit. Datum Later. idibus Decembris, anno XIII.

NOTÆ.